

หลวงปู่บัวพา ปณฺญากาโส

โดย ผู้จัดการออนไลน์ 2 ตุลาคม 2545 15:51 น.

ชาติกำเนิด และชีวิตปฐมวัย

ท่านพระครูปัญญาวิสุทธิ์ มีนามเดิมว่า บัวพา แสงศรี เกิดเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2454 เป็นบุตรคนโต (ในจำนวน 7 คน) ของนายหยาดและนางทองสา แสงศรี มีอาชีพทำนาทำไร่ ชาติภูมิลำเนาเดิมที่บ้านบึงแก อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันนี้ขึ้นกับจังหวัดยโสธร) ต่อมาบิดามารดาได้อพยพไปตั้งหลักแหล่งอยู่บ้านกุดกง ตำบลสงเปือย อำเภอกำแพงแก้ว จังหวัดยโสธร อุปนิสัยของเด็กชายบัวพา แสงศรี เป็นคนพูดน้อย มีความอ่อนน้อมต่อมตนเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นคนว่านอนสอนง่าย อยู่ในโอวาทของบิดามารดาเมื่ออายุครบเกณฑ์เข้าเรียนหนังสือก็เข้าโรงเรียนประชาบาลประจำหมู่บ้านจนจบหลักสูตรของการศึกษาในสมัยนั้น

ชีวิตสมณะ การแสวงหาธรรม และปฏิบัติ

ครั้นนายบัวพา แสงศรี อายุได้ 21 ปี บิดามารดาเห็นว่า สมควรจะบวชได้แล้วจึงจัดเตรียมกองบวชให้ลูกชาย และจัดการอุปสมบทในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2475 ณ สีมาน้ำวัดบ้านกุดกง อำเภอกำแพงแก้ว จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันนี้ขึ้นกับจังหวัดยโสธร) โดยมีพระอาจารย์ม่อน ยโสธรโร เป็นพระอุปัชฌาย์ หลังจากทีอุปสมบทแล้ว ก็ได้จำพรรษาอยู่วัดบ้านกุดกง ครั้นออกพรรษาปวารณาแล้วเพื่อนสหธรรมิกมาชวนไปปฏิบัติกรรมฐานออกธุดงค์ในป่าเพื่อทดลองดูว่า จิตใจจะยึดมั่นในทางปฏิบัติได้หรือไม่ด้วยความใฝ่ใจในการฝึกฝนอบรมจิต พระบัวพา ปณฺญากาโส จึงไปฝึกปฏิบัติพระกรรมฐานกับเพื่อนสหธรรมิกที่วัดป่าบึงหวาย อำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี พระภิกษุที่ไปด้วยกันคราวนั้น เมื่อปฏิบัติกรรมฐานไปได้ระยะหนึ่งก็เกิดศรัทธาปสาทะจึงขอทำทัฬหกรรมญัตติเป็นพระธรรมยุตหมดทุกรูป แต่ตอนนั้นพระภิกษุบัวพา ปณฺญากาโส ยังไม่พร้อมที่จะขอญัตติเป็นพระธรรมยุตยังพิจารณาว่า จะควรทำหรือไม่ เพราะยังไม่ได้บอกลาอุปัชฌาย์อาจารย์

พระภิกษุบัวพาเห็นว่าควรลองปฏิบัติกรรมฐานไปเรื่อยๆ ก่อน ถ้าเห็นว่าเหมาะว่าควรจึงจะขอทำทัฬหกรรมญัตติเป็นพระธรรมยุตในภายหลัง ประกอบกับครูบาอาจารย์อยากให้เราเรียนปริยัติธรรมด้านสนธิและมูลกัจจายนะ พอให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมเสียก่อน แล้วค่อยออกปฏิบัติกรรมฐานในโอกาสต่อไป ดังนั้นพระภิกษุบัวพาจึงไปเรียนหนังสือที่วัดบ้านไผ่ใหญ่ อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ได้ 1 พรรษา ครั้นออกพรรษาแล้วจึงยังย้อนกลับมาอยู่กับ พระอาจารย์ม่อน ยโสธร ผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ของท่านคือ วัดบ้านปอแดง และได้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนสนธิและมูลกัจจายนะเพิ่มเติมอีก พอว่างจากการเรียนหนังสือ พระภิกษุบัวพาก็ชอบอยู่ในที่สงบเช่น ตามโคนต้นไม้ตามป่าเป็นต้น ซึ่งในสมัยนั้นหาได้ง่าย ท่านมีใจใฝ่ในการปฏิบัติกรรมฐานตลอดมา ฉันทมือเดียวเป็นประจำ พอออกพรรษาแล้วมีเพื่อนชวนไปปฏิบัติกรรมฐานที่วัดป่าบ้านโนนทัน พระที่ไปด้วยกันได้ขอทัฬหกรรมญัตติเป็นพระธรรมยุตหมด ยังเหลือแต่พระภิกษุบัวพา พลัญญาภาโสที่ยังไม่พร้อมที่จะญัตติเป็นพระธรรมยุต เหมือนเช่นเคย เนื่องจากยังไม่ได้บอกลาพระอุปัชฌาย์ในปีนั้นท่านได้ปฏิบัติกรรมฐานอยู่วัดป่าบ้านโนนทัน กับท่านพระอาจารย์ทอง ผีกหัดนั่งสมาธิ เดินจงกรมบำเพ็ญเพียรในอิริยาบถต่างๆ รู้สึกว่าจิตใจสงบร่มเย็นขึ้น โดยลำดับตั้งแต่นั้นต่อมาท่านก็เลยเลิกเรียนปริยัติมุ่งหน้าแต่ด้านปฏิบัติกรรมฐานเพียงอย่างเดียว

ด้วยเหตุที่มีจิตใจมุ่งมั่นในการปฏิบัติกรรมฐาน พระภิกษุบัวพา จึงออกเดินทางไปวัดสีฐาน อำเภอมหาชนะชัยเพื่อฝึกรบกรรมฐานให้ได้ผล และแสวงหาครูบาอาจารย์ที่มีความชำนาญในการสอนกรรมฐานในช่วงนั้นชื่อเสียงและปฏิบัติของหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล และหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ทางด้านการสอนกรรมฐานกำลังเลื่องลือและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป พระภิกษุบัวพาก็อยากจะพบเห็นเพื่อจะได้ฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่ทั้งสองจึงได้ชักชวนเพื่อนสหายเดินทางไปยังจังหวัดสกลนคร การเดินทางในสมัยนั้นลำบากมากเพราะไม่มีถนนไม่มีรถยนต์ ต้องเดินทางไปตามทางเกวียนผ่านป่าดงหนาทึบข้ามภูเขาหลายลูก คณะของพระภิกษุบัวพาจึงออกเดินทางจากอำเภอมหาชนะชัย ไปจังหวัดสกลนคร ในขณะที่เดียวกันก็มีคณะพระภิกษุสามเณรจะเดินทางไปอำเภอบัวขาว จังหวัดกาฬสินธุ์ และจะต่อไปยังสกลนคร พระภิกษุบัวพาจึงขอเดินทางร่วมไปด้วย เมื่อไปถึงสกลนครก็ได้เข้าไปกราบนมัสการหลวงปู่เสาร์ กนตสีโลที่วัดป่าสุทธาวาสขอฝาก

ตัวเป็นสานุศิษย์ของท่านเมื่อฝึกปฏิบัติกรรมฐานไปได้ระยะหนึ่ง จิตใจของท่านรู้สึกสงบเยือกเย็นอย่างที่ไม่เคยเห็นมาก่อน ท่านจึงตกลงใจว่า สมควรที่จะขอทำทัฬหกรรมญัตติเป็นพระธรรมยุตได้แล้ว

ดังนั้นหลวงปู่เสาร์จึงสั่งการให้จัดเตรียมบริขารเป็นต้นว่า ผ้าจีวร ผ้าสังฆฏิและผ้าสบง เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้ว หลวงปู่เสาร์จึงสั่งให้พระภิกษุ 2 รูป นำคณะของพระภิกษุบัวพาเดินทางไปขอทำทัฬหกรรมญัตติเป็นพระธรรมยุตที่จังหวัดนครพนมพิธีการอุปสมบทเป็นพระธรรมยุต ครั้งนี้มีขึ้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2487 ณ พัทธสีมาวัดศรีเทพประดิษฐาราม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยมีพระครูสารภานุณี (หลวงปู่จันทร์ เขมิโย) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระมหาพรหมา โชติโก ป.ธ.5. น.ธ. เอก เป็นพระกรรมวาจาจารย์ (ต่อมาเป็นพระราชสุทธาจารย์) ต่อจากนั้นพระภิกษุบัวพาและคณะจึงได้เดินทางกลับไปยังสกลนครอยู่ปฏิบัติกรรมฐานกับหลวงปู่เสาร์ กนตสีโล นับว่าพระภิกษุบัวพาได้ครุบาอาจารย์ที่ชำนาญในพระกรรมฐานเป็นผู้แนะนำพร่ำสอน สมความมุ่งหวังที่ท่านตั้งใจไว้ตั้งแต่แรก ท่านได้ตั้งใจปฏิบัติกรรมฐานอย่างเต็มที่ และในขณะที่เดียวกันก็ทำหน้าที่อุปฐากรับใช้หลวงปู่เสาร์เรื่อยมา จนถึงกาลสุดท้ายของหลวงปู่เสาร์

เมื่อออกพรรษาปวารณาแล้ว หลวงปู่เสาร์มักจะพาหมู่คณะออกธุดงค์ เพื่อให้ลูกศิษย์ลูกหาของท่านรู้จักอดทนและยึดมั่นในหลักไตรสิกขา พระภิกษุบัวพาก็ได้ติดตามหลวงปู่เสาร์ไปในที่ต่างๆ รู้สึกว่าได้ประโยชน์มากมาย สถานที่ที่หลวงปู่เสาร์พาลูกศิษย์ออกไปแสวงหาบริเวณนั้นส่วนมากก็จะเป็ป่าเขา ลำเนาไพร ซึ่งไม่ห่างไกลจากหมู่บ้านมากเกินไป พอจะไปภิกขาจารได้หลวงปู่เสาร์พาหมู่คณะเดินธุดงค์ไปถึงนครพนมแล้วเข้าพักอาศัยอยู่วัดป่าอรัญญิกาวาสประมาณสองเดือนจึงลงเรือล่องมาตามแม่น้ำโขงมาขึ้นที่พระธาตุพนมไปพักที่วัดเกาะแก้ว ซึ่งเป็นวัดที่หลวงปู่เสาร์ได้สร้างไว้ พักอยู่ที่นั่นประมาณเดือนกว่า พอดีญาติโยมทางอุบลฯ ไปนิมนต์หลวงปู่เสาร์ให้ไปโปรดประชาชนทางอุบลฯ บ้างเมื่อหลวงปู่เสาร์รับนิมนต์แล้ว จึงได้คัดเลือกเอาพระภิกษุ 2 รูป สามเณร 1 รูป และอุบาสก (คือชีปะขาว) 1 คน เดินทางไปด้วย ในจำนวนนั้นมีพระภิกษุบัวพาอยู่ด้วย โดยที่หลวงปู่เสาร์ได้ปรารภว่า "คุณรูปหนึ่งละที่ต้องไปกับฉัน เพราะเป็นคนทางเดียวกัน เมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วยจะได้ดูแลกัน" นับว่าเป็นนิมิตหมายอัน

คำคัญยิ่งที่หลวงปู่เสาร์พูดปรารภความเจ็บป่วยให้พระภิกษุบัวพาช่วยดูแล ซึ่งก็เป็นจริงตามนั้น เพราะต่อมาพระภิกษุบัวพาก็ได้ตามอุปัฏฐากดูแลหลวงปู่เสาร์อย่างใกล้ชิด จนถึงวันหลวงปู่เสาร์มรณภาพ

คณะของหลวงปู่เสาร์ได้ออกเดินทางโดยรถยนต์ที่ญาติโยมชาวอุบลฯ นำไปปรับพักค้างคืน 1 คืน ที่อำเภออำนาจเจริญ เนื่องจากถนนหนทางในสมัยนั้นไม่ดี ใช้เวลาเดินทาง 2 วันจึงถึงจังหวัดอุบลราชธานี ไปพักอยู่วัดบูรพา ต่อมาหลวงปู่เสาร์ได้ไปสร้างวัดใหม่เป็นป่าปู้ตา ใกล้หนองอ้อ บ้านท่าโคม อำเภอเขื่อนใน ซึ่งเป็นบ้านเกิดของหลวงปู่เสาร์ ท่านอยู่จำพรรษาที่วัดสร้างใหม่นี้ 3 พรรษา ต่อจากนั้นก็ได้ออกธุดงค์แสวงหาวิเวกไปทางอำเภอพิบูลมังสาหารพักบำเพ็ญเพียรภาวนาอยู่ที่คอนชาตุบ้านทรายมูลซึ่งเป็นเกาะกลางแม่น้ำมูล มีต้นยางใหญ่ร่มรื่นสงบสงัด เหมาะแก่การเจริญสมณธรรมหลวงปู่เสาร์พร้อมด้วยพระภิกษุบัวพาจึงได้จัดสร้างวัดลงที่นั่น เป็นวัดมั่งคั่งตราบเท่าทุกวันนี้ มีชื่อว่าวัดคอนชาตุ หลวงปู่เสาร์กับพระภิกษุบัวพาได้อยู่ที่นั่น 3 พรรษา

หลังออกพรรษาแล้วทุกปี หลวงปู่เสาร์ก็จะพาพระสงฆ์ออกธุดงค์ไปทางนครจำปาศักดิ์ ลีผี ปากเซ ผังประเทศลาว แล้วก็ย้อนกลับมาจำพรรษาที่วัดคอนชาตุอีก เมื่อ พ.ศ. 2482 บ่ายวันหนึ่งขณะที่หลวงปู่เสาร์นั่งสมาธิอยู่โคนต้นยางใหญ่ พอดีมีเหยี่ยวตัวหนึ่งบินโฉบลงมาเอารวงผึ้งอยู่บนต้นไม้ที่หลวงปู่เสาร์นั่งสมาธิอยู่รวมผึ้งขาดตกลงมาใกล้ๆ กับที่หลวงปู่นั่งอยู่ ตัวผึ้งได้รุมกัดต่อยหลวงปู่ จนต้องหลบเข้าไปในมุ้งกลดมัน จึงพากันหนีไป นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา หลวงปู่เสาร์ก็อาพาธเรื่อยมา โดยมีพระภิกษุบัวพาเป็นผู้อุปัฏฐากดูแลอย่างใกล้ชิด ต่อมาหลวงปู่เสาร์พาพระภิกษุบัวพาไปเดินธุดงค์ทางปากเซ จำปาศักดิ์ไปประเทศลาว ในระยะนี้หลวงปู่เสาร์อาพาธหนักจึงสั่งให้พระภิกษุบัวพา นำท่านกลับมาที่วัดอามาศย์ นครจำปาศักดิ์ ล่องเรือมาตั้งแต่เช้าจนค่ำ นอนบนแคร่ในเรือประทุน หลวงปู่เสาร์หลับตานิ่งมาตลอดเมื่อถึงนครจำปาศักดิ์แล้วท่านก็ลืมตาขึ้นพูดว่า "ถึงแล้วไซ้ไหม- ? ให้นำเราไปยังพระอุโบสถเลย เราจะไปตายที่นั่น"

พระภิกษุบัวพาจึงได้นำหลวงปู่เสาร์เข้าไปในโบสถ์ หลวงปู่เสาร์สั่งให้เอาผ้าสังฆาฏิมาใส่ท่านกราบพระ 3 ครั้งแล้วนั่งสมาธิไม่ขยับเขยื้อนนานเท่านานจนผิดสังเกต พระภิกษุบัวพาซึ่งนั่งอยู่ข้างๆ เอามือไปแตะที่มูก ปรากฏว่าหลวงปู่เสาร์ได้หมดลม

หายใจไปแล้ว เลยไม่ทราบว่าคุณได้ถึงแก่กรรมภาพไปในเวลาใดกันแน่ ข่าวมรณภาพของหลวงปู่เสาร์ได้แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วจนคร่ำจำปาศักดิ์ขอให้ตั้งศพไว้บำเพ็ญกุศลอยู่ 3 วันเพื่อบูชาหลวงปู่ ครั้นวันที่ 4 ชาวอุบลจึงได้ไปเชิญศพของท่านไปตั้งบำเพ็ญกุศลที่วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ในปีต่อมาคือ พ.ศ. 2484 จึงมีพิธีพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่เสาร์

ครั้นเสด็จจากงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่เสาร์แล้ว พระภิกษุบัวพา ปญญาภาโส ซึ่งตอนนั้นมีพรรษาได้ 9 พรรษา ได้รับนิมนต์จากญาติโยมวัดดอนธาตุ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ให้กลับไปจำพรรษาที่นั่น ท่านจึงได้โปรดญาติโยมที่วัดดอนธาตุ 1 พรรษา ครั้นออกพรรษาแล้ว ท่านก็ออกเดินธุดงค์ลงมาที่บ้านเดิม ซึ่งโยมบิดามารดาทำมาหากินอยู่ที่นั่น คือ บ้านกุดกง ตำบลสงเปือย อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ท่านไปโปรดโยมมารดา และชาวบ้าน จนมีคนเลื่อมใสเป็นจำนวนมาก

ต่อมาพระภิกษุบัวพา ปญญาภาโส ได้ขึ้นไปจำพรรษาอยู่วัดป่าบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครกับพระอาจารย์กงมา ช่วงนั้นหลวงปู่มั่นจำพรรษาอยู่วัดป่าบ้านนามนซึ่งไม่ห่างไกลจากวัดสกลนครกับพระอาจารย์กงมา ช่วงนั้นหลวงปู่มั่นจำพรรษาอยู่วัดป่าบ้านามนซึ่งไม่ห่างไกลจากวัดป่าบ้านโคก ดังนั้นพระในพรรษา พระอาจารย์กงมากับพระภิกษุบัวพาที่จะพากันไปฝึกอบรมกรรมฐานและฟังเทศน์จากหลวงปู่มั่น 3 วันต่อ 1 ครั้งทำให้พระภิกษุบัวพาได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น เพลิดเพลินในหลักภาวนา เมื่อออกพรรษาแล้ว จึงกราบลาหลวงปู่มั่นออกเดินธุดงค์แสวงหาความสงบวิเวกไปเรื่อยๆ จนถึงวัดป่าบ้านกุดแห้งแล้วพักจำพรรษาอยู่กับพระอาจารย์ดี ฉนฺโน 1 พรรษา หลังจากออกพรรษาแล้วก็เดินธุดงค์ไปโปรดญาติโยมพี่น้องซึ่งอพยพมาจากอุบลฯ มาตั้งหลักแหล่งอยู่ที่อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานีและจำพรรษาอยู่ 1 พรรษา โดยมี หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ เป็นหัวหน้าคณะ ออกพรรษาแล้วท่านได้กลับไปโปรดญาติโยมบ้านกุดกง อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ตอนนั้นโยมมารดาของท่านได้บวชเป็นชี และได้ติดตามท่านไปจำพรรษาอยู่ที่วัดพระพุทธบาท บ้านหนองยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ท่านได้อบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรและญาติโยมให้ยึดมั่นในพระรัตนตรัย และฝึกอบรมในการปฏิบัติกรรมฐาน

เมื่อออกพรรษาแล้ว ในปี พ.ศ.- 2490 ท่านได้พาแม่ชีที่เป็นมารดาพร้อมด้วย พระภิกษุสามเณรจำนวนหนึ่งออกธุดงค์ เดินทางจากวัดพระพุทธรบาท บ้านหนองยาง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผ่านจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสกลนคร จังหวัดอุดรธานี แล้วเข้าเขตจังหวัดหนองคายไปพักอยู่ที่วัดป่าพระสถิตย์ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคายนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จนตราบเท่าทุกวันนี้ เดิมทีเดียวนั้นสถานที่แห่งนี้เป็นเพียงโคกหรือป่าช้า อันเป็นที่เลี้ยงโคกระบือของชาวบ้านและยังเป็นวัดร้างอีกด้วย หลังจากที่พระภิกษুবัวพา และคณะได้มาปักหลักอยู่ที่นี้ก็มีชาวบ้านเลื่อมใสศรัทธา ช่วยกันพัฒนาที่อยู่ที่อยู่อาศัยจัด สร้างเสนาสนะและพระอุโบสถ จนเป็นวัดที่เจริญรุ่งเรือง แล้วตั้งชื่อเป็น "วัดป่าพระสถิตย์"

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา ทางสำนักพระราชวังได้นิมนต์หลวงปู่บัวพา ไปในงานพระราชพิธีบำเพ็ญกุศลของสำนักพระราชวัง เป็นประจำทุกปี ส่วนมากหลวงปู่บัวพาจะเดินทางเข้ากรุงเทพฯ พร้อมกับท่านเจ้าคุณพระสุธรรมคณาจารย์ (หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ) หลวงปู่บัวพาได้บำเพ็ญศาสนกิจ ฝึกอบรมสานุศิษย์เรื่อยมาครั้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2528 หลวงปู่บัวพาได้รับนิมนต์ไปในพระราชพิธีบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในพระราชวัง หลวงปู่บัวพาได้เป็นลมอาพาธกระทันหันในงานพระราชพิธีนั้น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงรับสั่งให้แพทย์หลวงถวายการรักษา และนำหลวงปู่ส่งโรงพยาบาลวิชัยยุทธ และได้รับหลวงปู่บัวพาไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ และเสด็จไปเยี่ยมในขณะที่หลวงปู่อยู่โรงพยาบาลถึง 3 ครั้ง จนกระทั่งอาการของหลวงปู่บัวพาดีขึ้นจึงได้ออกจากโรงพยาบาลในปลายเดือน กันยายน 2528

พ.ศ. 2519 หลวงปู่บัวพาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร พัดยศชั้นตรีที่พระครูปัญญาวิสุทธิ์ เป็นเจ้าคณะตำบลบ้านหม้อ เขต 2 อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย หลวงปู่ได้แนะนำสั่งสอนประชาชนให้ตั้งมั่นอยู่ในหลักศีลธรรม ถือหลักกตัญญูกตเวทีเป็นสำคัญ ทางด้านการปกครองคณะสงฆ์ในฐานะที่หลวงปู่เป็นเจ้าคณะตำบล ท่านได้อบรมแนะนำพร้าสอนให้พระภิกษุสามเณรเคร่งครัดในพระธรรมวินัย เคารพกฎระเบียบของคณะสงฆ์ วางตนให้อยู่ในฐานะอันเหมาะสม

ธรรมโอวาท

หลักธรรมที่หลวงปู่บัวพาเทศนาอบรมสั่งสอนมักจะเป็นเรื่องการฝึกฝนอบรมจิตใจและการรู้จักสภาพที่แท้จริงของจิต ท่านสอนว่า "ธรรมชาติของปกติจิต คือพื้นที่ของว่างจิต เป็นจิตที่ส่องใสไพโรจน์ จิตที่แปรผันออกจากพื้นที่ของมันเพราะตัวอวิชชา คือ ความไม่รู้เท่าทันต่อโลก ไม่รู้เท่าทันต่ออารมณ์ จิตจึงได้ผันแปรออกจาก "ความปกติ" (หมายถึงความสงบ) แล้วกลายเป็นบุญหรือกลายเป็นบาป

บุญก็ดีบาปก็ดีท่านเรียกว่า "เจตสิกธรรม" ซึ่งมีอยู่ประจำโลก เป็นกลางๆ ไม่ใช่เป็นของใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ บุญหรือบาปไม่ได้วิ่งเข้าไปหาใครมีแต่ตัวบุคคลเท่านั้นที่วิ่งเข้าไปหาบุญแลบาป บุญนั้นมีผลเป็นความสุข ส่วนบาปมีผลเป็นความทุกข์

อารมณ์ 6 คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะและธรรมารมณ์ จึงเปรียบเหมือนลม 6 จำพวก ทวาร 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และหทัยวัตถุ เปรียบเหมือนฝั่มมหาสมุทร จิตใจของคนเราก็เปรียบเหมือนน้ำในมหาสมุทร เมื่อลม 6 จำพวก เกิดเป็นพายุใหญ่ในเวลาฝนตกทำให้น้ำในมหาสมุทรเกิดเป็นคลื่นแล้วระลอกใหญ่โตเรือ แพ หลบไม่ทันก็ล่มจมเสียหายขึ้นนี่ฉันใด อุปมัยดังพาลชนไม่รู้เท่าทันโลก ไม่รู้เท่าทันอารมณ์ปล่อยให้โลกเข้ามาประสมธรรมปล่อยให้อารมณ์เข้ามาประสมจิต จึงเกิดราคะ โทสะ โมหะ

ถ้าอยากเห็นวิมุตติ ก็ให้เพิกถอนสมมุติออกให้หมดเพราะโลกบังธรรม อารมณ์บังจิตฉันใด สมมุติก็บังวิมุตติฉันนั้น คนเราควรใช้สติปัญญาเป็นกล้องส่องใจจะได้รู้ว่สภาพที่แท้จริงของจิตเป็นอย่างไร"

ปัจฉิมบท

หลวงปู่บัวพาได้บำเพ็ญสมณธรรม ปฏิบัติศาสนกิจ อบรมสั่งสอนสาธุศิษย์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ให้ยึดมั่นในพระรัตนตรัย และสำเนียงในไตรสิกขา อันเป็นแนวทางแห่งอริยมรรคจันในที่สุดสรีระร่างกายของหลวงปู่ก็เป็นไปตามกฎแห่งไตรลักษณ์ คือ เกิดมาแล้วก็มีอันเสื่อม สิ้นไปเป็นธรรมดา หลวงปู่บัวพาได้มรณภาพด้วย

โรคชราเมื่อวันอาทิตย์ที่ 11 ตุลาคม 2535 ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งเป็น
วันมหาปวารณาออกพรรษาพอดี หลวงปู่ได้ละกายสังขารอันเป็นภาระหนักและทรมาณ
ที่อาพาธมานานไปโดยอาการอันสงบเมื่อเวลา 20.45 น. สิริรวมอายุได้ 81 ปี 11
เดือน 11 วัน นับพรรษาได้ 61 พรรษา

คณะสงฆ์พร้อมด้วยศิษยานุศิษย์ได้จัดงานฌาปนกิจศพ โดยขอพระราชทาน

เพลิงศพหลวงปู่ ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2536 ณ เมรุวัดป่าพระสถิตย์ อ.ศรี
เชียงใหม่ จ.หนองคาย